

Національна академія мистецтв України
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

ISSN 2309-8406 Випуск восьмий

Всеукраїнська акція
«МИСТЕЦТВО МОЛОДИХ – 2010»

Національна академія мистецтв України
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

КЕРІВНИК ПРОЕКТУ
академік **А. В. ЧЕБИКІН**
президент Національної академії мистецтв України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Віктор СИДОРЕНКО — директор ІПСМ, академік НАМ України (голова редколегії)

Ігор БЕЗГІН — академік НАМ України

Ганна ВЕСЕЛОВСЬКА — доктор мистецтвознавства

Наталія ВЛАДИМИРОВА — доктор мистецтвознавства

Марина ГРИНИШИНА — доктор мистецтвознавства

Микола ДЬОМІН — член-кореспондент НАМ України

Ростислав КОЛОМІЄЦЬ — член-кореспондент НАМ України

Олександр КЛЕКОВКІН — доктор мистецтвознавства

Абрам МАРДЕР — доктор архітектури

Зоя МОЙСЕЄНКО — доктор архітектури

Андрій ПУЧКОВ — кандидат архітектури (заступник голови редколегії)

Михайло РЕЗНИКОВИЧ — академік НАМ України

Петро РИЧКОВ — доктор архітектури

Ольга СІТКАРЬОВА — кандидат архітектури

Олександр ФЕДОРУК — академік НАМ України

Богдан ЧЕРКЕС — доктор архітектури

Марія ШКЕПУ — доктор філософських наук

Микола ЖОВЛЄВ — академік НАМ України

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Випуск шостий

ТВОРЧІСТЬ ТА НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ
(Київ)

Збірник наукових праць

Київ — Музична Україна — 2010

ББК 85.334.3(4Укр)

УДК 792.2(477.83)

С 91

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України
19 жовтня 2010 р., протокол № 4*

С 91 Сучасні проблеми художньої освіти в Україні: Зб. наук. пр. / НАМ України. Ін-т проблем суч. мист-ва; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), І. Д. Безгін, Г. І. Веселовська та ін. — К.: Муз. Україна, 2010. — Вип. 6 : Творчість та новітні технологічні аспекти мистецької освіти в Україні. — 320 с.: іл.

ББК 85.334.3(4Укр)

Збірник традиційно містить наукові і творчі матеріали Всеукраїнської акції «Мистецтво молодих — 2010», яка цього року була присвячена висвітленню питань взаємодії художньої творчості та новітніх технологічних аспектів мистецької освіти в Україні. Автори статей — викладачі та науковці вищих мистецьких навчальних закладів України.

Збірник розрахований на мистецтвознавців, архітектурознавців, культурологів і освітян.

Випускові редактори — Н. М. Кондель-Пермінова, М. О. Шкєпу

Відповідальний за випуск — А. О. Пучков

© Автори, 2010
© ПІСМ НАМ України, 2010
© Муз. Україна, 2010

ІНФОРМАЦІЙНІ ПОШУКИ ДОБИ

Кожний день світ змінюється. І завдання провідних сил суспільства полягає як в переосмисленні здобутків минулих поколінь, так і поточній щоденній роботі по регуляції інформаційно-технологічних процесів і, врешті, певному прогнозуванні ситуації. Культура ХХІ ст. стає надзвичайно динамічною. Попри значні покращення у високотехнологічних галузях, спостерігається чимало негативних процесів, депресивність та зневіра супроводжують особистість протягом життєвого шляху.

Спробуємо коротко зазначити основні важелі культурного процесу сьогодення, з'ясувати коло проблематики культурологічних проблем. Враховуючи значну широту теми, ми цілком свідомо звужуємо дослідження в рамках освітянського середовища. Це, в свою чергу, концентрує думку, але викликає застереження щодо повноти аналізу. Та освітянський аспект виступає й певною проектною площиною майбуття — через нього цілком можливо масштабувати та проектувати основні культурні зрушення в суспільстві на декілька десятиліть вперед. Прикро, але ми змушені сьогодні здебільшого констатувати ситуацію, в той час як високе покликання педагога вимагає й дієвої життєвої позиції, що зумовлює й координаційний вплив на підростаючі покоління. Сподіваємося, що це дослідження частково допоможе у визначенні пріоритетних сфер педагогічного впливу.

1. Нова доба

Життя сучасної України наповнене багатьма культурними вплива-

ми та взаємовпливами. Суспільство поєднує в собі надзвичайно широкий спектр культурних надбань тисячоліть — релігійна, економічна та мистецька складова часто-густо не піддається узагальненню. Множать відмінності в культурному середовищі й новітні пошуки молоді, що часто перебувають за межами традиційної культури.

Можливо, культурна картина й не була б настільки строката, якби не ера інформаційних перетворень, що охопила світ. Комп'ютер настільки змінює культурне середовище, що важко вже виокремити навіть національні складові в усіх процесах. Інтернаціональна спільнота поглинає українську свідомість, змішує її з невластивими їй поняттями та категоріями, перетворює національні надбання в світові та навпаки.

Чи варто цим пишатися? Чи варто цього боятися? Якщо за радянських часів ми пишалися будь-яким виявом уваги з боку міжнародної спільноти, то сьогодні вже прийшло певне розчарування. Стало до прикорого зрозуміло, що «світова спільнота» здебільшого переймається власними проблемами та інтересами, а «наше» знаходиться в цій великій грі на узбіччі.

Та українці не опустили голову — ми сьогодні красномовно доводимо, що можемо не лише споживати «західні стандарти», але й генерувати власний культурний продукт світового, чи, принаймні, європейського рівня. Звісно, тут діють певні обмеження, та ще не можна казати про певну інтенсивність проникнення в світові культурні рівні.

Останньою тезою цього підрозділу ми пропонуємо те, що серед руйнівних дій глобалізації на національні культури українці зуміли згурпуватися та перетворити небезпеку й ризик у динамічну сферу новітнього самовираження. Але про це ми зазначимо більш докладно нижче.

2. Інтернет

«Загальним місцем» ознак культури новітнього часу прийнято вважати Інтернет. Не дивно, що частота згадування цього явища багато в чому тотожна й поверховості висвітлення конкретного впливу. Це цілком прогнозоване явище — інженерна площина висвітлюється фахівцями суто в технічних аспектах; у близьких до цієї проблеми аналітиків і публіцистів здебільшого піднімаються суспільно-економічні

питання; у решти — аматорська філософічність. Та культура вже стає іншою, не дочікуючись своїх дослідників. Хоча на «передовій» вже частують бізнесмени та психіатри (перші рахують прибутки, а другі — нові «залежності»).

Культура ж часто віддана в новій інтернет-спільноті на самотік. Природно було б очікувати сплеску найнегативніших наслідків культурного свавілля. Почасти ці прогнози справдилися, але загалом людство витримує гідну планку. Особливо важливим є потреба висвітлювати інтерактивну позицію сьогоденного Інтернету. Саме на цьому ми й зупинимся окремо.

Новий етап розвитку Інтернету дістав умовну назву «ВЕБ 2», що відтворює не тільки поступальний характер еволюції цього ресурсу, але й принципово новий підхід до формування всесвітньої мережі. Опускаючи технічні специфікації, зупинимся на основних цікавлячих нас моментах цього нового Інтернету та його впливу на культурну ситуацію. Років 15 Інтернет існував лише у формі подавання інформації. Фактично це була здебільшого велика різноформатна бібліотека. Такий Інтернет нагадує телебачення — тільки переключаються канали/веб-сторінки. Налагоджені комунікативні можливості також сьогодні перебувають у «кризі». Та сама електронна пошта, що значно додавала імпульс спілкуванню між людьми, сьогодні перетворилася на великий потік сміття — кількість спаму (рекламних, шкідливих і т. п. листів) вже перевищує 90 відсотків. Не далекий той час, коли корисних листів буде 1–2 відсотки.

Саме ВЕБ 2 покликаний змінити ситуацію з виродженням Інтернету. За новітньою технологією будь-який користувач може змінювати наповнення фактично будь-якого інтернет-ресурсу — вносити свої корективи у дизайн, коментувати, видаляти та редагувати матеріал. Звісно, подібна модерація мусить бути обмежена незначною кількістю антивандальних програмних і людських бар'єрів. Найбільш вдалим проектом сьогодні є відкрита енциклопедія Вікіпедія. «Завдяки зусиллям численних учасників вона містить зараз 77 834 статей, більша частина (понад 70 %) яких є повноцінними енциклопедичними статтями. Велика кількість статей української Вікіпедії, за свідченням експер-

тів, за розміром та якістю викладення матеріалу перевершили свої відповідники у таких відомих паперових енциклопедіях, як УРЕ, УСЕ, Велика радянська енциклопедія. Українська Вікіпедія зараз стрімко розвивається. Але вона, безумовно, потребує ще більше праці дописувачів, ще більше редагувань для покращення своїх матеріалів, розширення областей знань, що покриваються нею. За підсумками 2006 р., наш мовний розділ містить засадничі статті та розроблену структуру категорій з більшості областей знань людства. Тепер увагу можна приділити безпосередньо дописуванню та покращенню статей з конкретних напрямів» Проект Wikipedia на кінець 2007 р. [1].

Навіть в цитаті (орфографія збережена) міститься багато стилістичних й ідейних розбіжностей, що зустрічаються в назві енциклопедії та її написанні. Що вже казати про зміст? Це викликано тим, що «Вікіпедія — це яскравий приклад колективної праці людей, що потребують знань. Редагувати сторінки Вікіпедії може кожен ...Лише натисніть кнопку «редагувати» зверху будь-якої сторінки, для того, щоб внести необхідні, на Вашу думку, зміни. Вам не потрібен спеціальний дозвіл; для того, щоб редагувати сторінки не треба навіть входити до системи» [1].

3. Освітнянські інформативні горизонти

Спробуємо проаналізувати вплив новітніх технологій в сфері освіти. Освіта сьогодні виступає носієм більш традиційних підходів до позиціонування особистості, ніж є насправді. Проблематика культури освіти сьогодні відтворює не тільки певну прірву між поколіннями, але й примушує замислюватися над оснащенням й наповненням навчального процесу.

Ми повинні усвідомити, що студіююча молодь часто отримує інформацію з Інтернету, що накладає специфіку на її характер. Не завжди джерела інформації є перевіреними, багато з них перебувають у залежності від тенденційних трактувань. В українській культурі багато інформативних джерел закаламучені ідеологією та некомпетентністю. Ідеологічна складова залишалася в спадок від комуністичних часів — сьогодні просто фізично відсутні в деяких галузях культури глибокі й ширші дослідження, ніж це було в рамках академічного поступу

СРСР. Ситуація погіршується й тим, що окрім деяких персоналій, не відбулося вповні переосмислення доробку часів самої радянської України. А в Інтернет (через нього в доповіді студентів) потрапляє застаріла інформація, що не має гідної альтернативи. Драматизму й комізму додає те, що молодь не має навіть приблизної уяви про «класовий підхід» та «соціалістичний реалізм», що рясно проглядаються крізь патетичні тексти радянських дослідників.

Ситуація мала б виправитися з відкриттям для материкової України доробку діаспори. Та прорив не став всеохоплюючим — незважаючи на значну естетичну та дослідницьку цінність діаспорних розвідок, більшість з них продукувалася за умов відсутності фахових архівів, характеризувалася полемікою з радянським режимом і носить відбиток мовних специфікацій. Українська діаспора сьогодні представлена в Інтернеті доволі широко, але не всі споживачі інформації надають подібним культурним доробкам належної уваги.

Сьогоднішні джерела в Інтернеті вже консолідують найкращі риси традиційної та динамічної моделі обробки й подачі інформації. Хоча вирішена проблема змісту не компенсує проблематику форми — почасти схоластичної, що не містить динаміки й локальності сьогодення. Студіююча молодь часто не в змозі сприйняти наукові витвори, оскільки вони знаходяться в стилістичній та термінологічній площині вищого порядку. З одного боку це логічно, але за умов відсутності адаптаційного механізму, молодь часто опиняється в ситуації, коли інформативну прірву штучно розширюють амбіції тих чи інших науковців.

Як доводить досвід досвідчених педагогів, студенти не тільки (й не скільки) не готуються через брак матеріалу, скільки із-за відсутності елементарного бажання готуватися. На жаль, існує мотиваційна проблема сучасного студентства в Україні. Окрім суто суспільно-психологічних специфікацій, ця проблема пов'язана зі слабким технічним оснащенням навчальних закладів.

Залишає бажати кращого й методичне забезпечення навіть у тих рідких випадках, коли існує реальна технічна можливість проводити високотехнологічні заняття. Проблемним є створення й баз освітян-

ського ресурсу. Прогресивним є використання новітніх баз, де «всі типи запитів опрацьовувались за час до 1 с...» [3].

Для освітніх установ сьогодні постала проблема подавати матеріал цікаво та захоплююче, щоб активізувати молодь. Сьогодні ж проблема не тільки в тому, що студенти не хочуть вчитися по-старому, а й в тому, що вони вже не можуть сприймати закоснілі форми навчання.

1. uk.wikipedia.org/wiki.

2. Коваль С. С. Використання мережі Інтернет у бібліотечній справі // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. — 2002. — Вип. 8. — С. 288–298.

3. Павлишенко Б., Кунанець Р., Мазяр К. Використання Java-технологій для web-інтерфейсів пошукових систем. // Вісн. Львів. ун-ту: Сер. фіз. — 2005. — Вип. 38, ч. 1. — С. 194–196.

Анотація. Стаття присвячена феномену впливу Інтернету на культурні процеси в суспільстві.

Ключові слова: Інтернет, культура, нові технології, комп'ютер, освіта.

Аннотация. Статья посвящена феномену влияния Интернета на культурные процессы в обществе.

Ключевые слова: интернет, культура, новые технологии, компьютер, образование.

Summary. The subject of this article is phenomenon of Influences of the Internet on culture.

Keywords: The Internet, culture, new technologies, computer, education.